

УДК 338.1

Руснак В.М.¹, Плинокос Д.Д.², Філіппенков О.В.³

¹ доц. Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки

² доц. Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки

³ д.філос., Навчально-науковий випробувальний полігон високотехнологічного озброєння та військової техніки

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ПРОЄКТИ – ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТА СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

В умовах війни та постійних кризових викликів Україна потребує механізмів, які дозволяють швидко перевіряти нові підходи, технології та управлінські рішення. Експериментальні проєкти затверджені постановами Кабінету Міністрів України створюють правове поле для апробації таких рішень у реальних умовах, створюють законодавче підґрунтя для розвитку актуальних напрямів в умовах війни та обмеженості ресурсів.

Серед переваг експериментальних проєктів є:

1. Гнучкість і адаптивність. На відміну від класичних регуляторних процедур, експериментальні проєкти мають обмежений строк дії та чітко визначені рамки. Це дозволяє державі оперативно реагувати на нові загрози, тестувати інноваційні моделі та за потреби швидко масштабувати успішні практики.

2. Забезпечення інтересів держави, захист стратегічних інтересів України у сфері національної безпеки та обороноздатності; проведенні заходів з відновлення територіальної цілісності України та забезпечення безпеки населення; енергетичної незалежності та захисту критичної інфраструктури; соціальної стійкості та підтримки вразливих груп населення; інтеграції у міжнародний безпековий та економічний простір; інноваційний та інтеграційний вимір.

3. Масштабування та сталість, міжнародний вимір. Експериментальні проєкти дозволяють впроваджувати міжнародні стандарти (ISO, IEC, IMAS, рекомендації НАТО) у національну практику. Це не лише підвищує якість державного управління, а й зміцнює позиції України як надійного партнера у сфері безпеки та відновлення.

Для прикладу розглянемо постанову КМУ від 08.03.2024 № 271 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо здійснення обов'язкової сертифікації механізованих засобів розмінування (гуманітарного розмінування), пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання» (далі - Постанова), що відноситься до постанов в сфері безпеки та оборони. Ця

Постанова надає підґрунтя для використання засобів розмінування в Україні, забезпечує відповідність засобів розмінування міжнародним стандартам та вимогам, встановлює технічні вимоги до новостворених механізованих засобів розмінування, та обумовлює механізм сертифікації та представлення на ринку України механізованих засобів розмінування.

Згідно з цією постановою визначені основні учасники:

1. Координатором експериментального проекту є Міністерство економіки у взаємодії з Національним органом з питань протимінної діяльності.

2. Міністерство оборони України;

3. Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки;

4. акредитовані випробувальні лабораторії;

5. суб'єкти господарювання, які здійснюють розроблення та/або виробництво продукції, або постачання продукції іноземного виробництва, або виконавці державних контрактів (договорів) з оборонних закупівель, оператори протимінної діяльності, уповноважені урядом іноземної держави органи або організації, міжнародні організації, що надають міжнародну технічну або гуманітарну допомогу.

Важливим елементом забезпечення інноваційної діяльності при реалізації експериментальних проєктів є створення наукової інноваційної екосистеми, що забезпечує випробування дослідних зразків, проведення сертифікаційних випробувань для озброєння, військової та спеціальної техніки.

Прикладом реалізації державних ініціатив може слугувати створення «Залізного полігону» інноваційного навчально-наукового та випробувального полігону, створеного для швидкого, доступного та фахового тестування зразків озброєння і військової техніки на різних етапах їхнього життєвого циклу. Його головна функція - надати виробникам можливість перевіряти свої розробки у максимально наближених до бойових умовах та отримувати професійну оцінку від фахівців.

Серед переваг для виробників використання «Залізного полігону» є: випробування виробів, перевірка озброєння та спеціальної техніки на обладнаних майданчиках під різні види техніки, створення спеціальних умов для виконання завдань.

Проведення фахової експертизи: оцінка ефективності та придатності зразків до використання військовими експертами.

Зворотний зв'язок: виробники отримують рекомендації щодо вдосконалення своїх розробок. Отримують необхідний досвід для подальшого проведення кодифікації та сертифікації своїх виробів.

Методологічна підтримка: допомога у формуванні методик випробувань і доведення виробів до вимог державних стандартів.

Прискорення впровадження: скорочення часу від ідеї до постачання на потреби Збройних Сил України та Сил оборони.

Наявність законодавчого підґрунтя та створення екосистеми випробувань дозволяє не лише гарантувати безпеку техніки і персоналу, що використовують спеціальну техніку та механізовані засоби гуманітарного розмінування, а й через сертифікацію та діючий механізм контролю надати впевненості інвесторам та міжнародним партнерам України, щодо поступового створення системи гуманітарного розмінування на рівні міжнародних вимог в сфері розмінування.

Таким чином, на період дії Постанови було створено цілісну систему взаємодії між державою, виробниками, сертифікаційними органами та міжнародними донорами.

Постанова є показовим прикладом, як через експериментальний механізм можна одночасно вирішувати нагальні проблеми, що викликані війною та формувати довгострокову політику стійкості.

Успішні експериментальні рішення після завершення пілотного періоду переходять у статус постійних державних політик. Таким чином, експериментальні постанови є своєрідним «тестовим полігоном» для майбутніх реформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Постанова КМУ від 08.03.2024 № 271 «Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення обов'язкової сертифікації механізованих засобів розмінування (гуманітарного розмінування), пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання».